ТЕРЕМ-ХАН КРУМ ЕООД

Доклад за дейността

2023 г.

1. Обща информация за дружеството

Дружеството е учредено на 07.07.2004г., със съдебно решение №579 по ф.д. № 268/2004 г., като еднолично търговско дружество с ограничена отговорност.

През 2008 г., съгласно разпоредбата на §4 от Закона за търговския регистър, дружеството е пререгистрирано в Търговския регистър на Агенцията по вписванията с ЕИК 125549851.

Седалището и адресът на управление на Дружеството е в гр. Търговище, 7700, бул. „Александър Стамболийски" №31.

Капиталова структура

Основният капитал е в размер на 24 569 590 лв. и е разпределен в 2 456 959 броя дяла с номинална стойност в размер на 10 лв. за дял.

Едноличен собственик на капитала на "Терем-Хан Крум" ЕООД е „Терем – Холдинг" ЕАД, който е с едноличен собственик на капитала - българската държава. Правата на българската държава, с оглед на отрасловата компетентност, се упражняват от Министъра на отбраната (чл. 13 във връзка с чл.19 от Закона за публичните предприятия).

Система на управление

Дружеството се представлява и управлява от управителя инж. Никола Петров Митев и прокурист инж. Пламен Илиев Такиев /28.08.2023г. до 24.01.2024г./

Стопанска дейност

Предметът на дейност на дружеството за отчетния период е извършване на базов и среден ремонт и производство на военна техника и въоръжение и друго военнотехническо имущество, производство на единични дребно серийни количества, различно военнотехническо имущество, съоръжения и апаратури и машини, внос, износ, реклама, маркетинг, инженеринг, развитие и усъвършенстване на специална и гражданска продукция, услуги, техническа помощ и обучение и други промишлени и търговски дейности в страната и в чужбина, разрешени от закона.

Интелектуална собственост

Дружеството притежава:

- Удостоверение за изключителна безсрочна лицензия за добра ремонтна практика на танк Т-72.

- Лицензна документация за извършване на капитален ремонт на Танкове Т-54, Т-55, Т-62, Т-72, Т-72М и на БМП-1

- Техническа документация (лицензна и собствена разработка) за модернизация на Т54 в Т-54А; на Т-55 в Т-55АМ-2/Т-55МБТ/; БТР60ПБ в БТР60 ПБ-МД1.

- Техническа документация и стендово оборудване за изпитване на възли и агрегати за БТТ.

- Сертификат на системата за управление на качеството, околна среда и екология и ЗБР по ISO 9001:2015; ISO 14001:2015 и ISO 45001:2018 и AQAP 2110.

- Сертификати на продукти „Стенд за изпитване на двигатели УТД-20, включващ всички серии и модификации" и „Стенд за изпитване на двигатели В-2, включващ всички серии и модификации".

Научно-изследователска и развойна дейност

Развойната дейност и проекти, изпълнявани от Дружеството са насочени към разработване на технологии за усвояване на нови изделия и процеси с оглед адаптиране на производствените способности на предприятието към настоящите пазарни нужди.

През отчетния пероид в „ТЕРЕМ-Хан Крум" ЕООД гр. Търговище бе усвоен процес на модернизация на танкове Т-72 по лицензна документация на „ЕЛБИТ СИТЕМ".

През 2023г. бе разработен процес за производство на изделие Тринога СГ-3121.

Персонал

Броят на персонала на Дружеството към 31 декември 2023 г. е 197 души (2022 г. - 192 души).

Програмите за обучение, предлагани на служителите на дружеството, имат за цел развитието на техните компетенции. Провеждат се опреснителни курсове и инструктажи за потвърждаване на допълнителната квалификация на персонала. Политиката в областта на обучението е специално насочена към предоставяне на високи професионални познания, както и във връзка с изискванията за здравословни и безопасни условия на труд и околна среда и екология.

Провеждат се обучения за придобиване на допълнителна квалификация на персонала в зависимост от потребностите на завода. Във връзка с усвояването на технологичен процес за модернизация на танкове Т-72 в „ТЕРЕМ-Хан Крум" ЕООД бе извършено обучение на персонала .

Определяне на целите и продължаващото кариерно развитие, са ключова част от политиката по измерване на ефективността и повишаване на резултатите на дружеството.

Ние провеждаме политика по възнагражденията, която гарантира, че пакетът от възнаграждения отразява правилно задълженията и отговорностите на служителите, и че възнаграждението е съобразено с конкурентния пазар, така че да може да се привлекат мотивирани хора.

2. Значителни събития през 2023 година

С Протоколно решение №19-2/15.06.2023 г. едноличният собственик на капитала е приел годишния финансов отчет на „ТЕРЕМ-Хан Крум" ЕООД за 2022 г., като не е разпределян дивидент и текущата загуба от 2802 хил. лв. е покрита за сметка на неразпределената печалба от минали години.

В глобален мащаб, несъмнено икономическата среда е белязана от влиянието на войната в Украйна, както и затихващите последици от двугодишната COVID-пандемия и свързаните с тези събития икономическа криза, свиване на производството, нарушаване на вериги доставки, криза на пазара на труда.

Драстичното повишаване на цените на електроенергията и горивата, както и последващата ги инфлация доведоха, до увеличаване на цените на произвежданата продукция и загуба на пазари.

3. Важни събития след съставяне на годишния финансов отчет

Между датата на финансовия отчет и датата на одобрението му за публикуване не са настъпили коригиращи събития или значителни некоригиращи събития, които да влияят на информацията, представена в този финансов отчет, и които да налагат допълнителни корекции и/или оповестявания за годината, приключваща на 31 декември 2023 година, освен посоченото в пояснителна *бележка № 34* на годишен финансов отчет за 2023 г.).

4. Преглед на рисковите фактори

Рисковете, на които е изложено дружеството, в зависимост от пораждащите ги фактори и възможностите за тяхното управление, могат да се разделят на **систематични** и **несистематични**.

Систематичните рискове се свързват с общото състояние на макроикономическата среда. Те се отнасят до всички стопански субекти в страната и са резултат от външни за дружеството фактори, върху които то не може да влияе.

Систематични рискове

Пораждащи фактори	Характерстики на средата
Макроикономическият риск се проявява чрез основните макроикономически индикатори – брутен вътрешен продукт, валутен курс, равнище на инфлацията и лихвените равнища, промени в ценовите равнища на фондовия пазар, бюджетен	

Показатели	2019	2020	2021	2022	2023
БВП в млн. лв.*	120396	120553	139012	165384	183473
Реален растеж на БВП*	4.0%	(4.0)%	7.6%	(3,4%)	1,8%
Инфлация в края на годината	3.0%	0.0%	6.6%	14.3%	5.5%
Среден валутен курс на щатския долар за годината	1,75	1,72	1,65	1,87	1,80
Валутен курс на щатския долар в края на годината	1,7410	1,5939	1,7269	1,8337	1,7699
Основен лихвен процент в края на годината	0,00	0,00	0,00	0,00	3,80%
Безработица (в края на годината)	5.9%	6.7%	4.8%	4.7%	4.2%

** По данни на БНБ към 30 септември 2023 г*

дефицит, безработица и др.		
	Икономически фактори - влияние Необнадеждаващи прогнози за развитие на световната икономика през 2021-2023 г.	**Политически фактори - влияние** Действащи секторни ограничителни мерки на ЕС спрямо Руската федерация.
Систематичните рискове не могат да бъдат избегнати от икономическите субекти в страната, което поражда необходимостта от извършването на анализи и прогнозиране на макроикономическите показатели с цел тяхното минимизиране.	Забавянето на икономическия растеж и влошаването на макроикономическите параметри в страната би довело до намаляване на реалните доходи и покупателната способност на населението, което неминуемо ще засегне негативно печалбите на съответното дружество.	
Стратегически риск за жизнеспособността на бизнеса	Рискът за жизнеспособността на бизнес модела на дружеството може да се прояви в резултат на неблагоприятни промени във външната бизнес среда, в икономическата среда, в политическия пейзаж, в нормативната база (регулаторна уредба), в социалните очаквания.	Стратегически риск от изпълнение – дружеството да не е в състояние да постигне стратегическите си бизнес цели или да изпълни своята бизнес стратегия, в резултат на външни фактори, влияещи върху жизнеспособността на неговия бизнес.

Несистематичните рискове са рискове, върху които дружеството може да упражни контрол. В зависимост от пораждащите ги фактори те могат да бъдат разделени на **секторен (отраслов)** и **оперативен (фирмен) риск**.

Секторният (отрасловият) риск е рискът, свързан с развитието на сектора, в който оперира дадена компания. Той се поражда от влиянието на технологичните промени в отрасъла върху доходите и паричните потоци в този отрасъл, силна конкуренция на външния пазар, нелоялна конкуренция на вътрешния пазар, социални конфликти и др.

Фирменият риск е свързан с дейността на дружеството. Той е специфичен за всяка компания и се влияе от възможността на дружеството да посреща задълженията си.

В тази връзка, другите основни рискове, които биха могли да повлияят на постигането на стратегическите цели на Дружеството са представени в таблицата по-долу*. Тези рискове се наблюдават активно чрез системата за управление на риска, като се извършват дейности по идентифициране, измерване, оценяване, наблюдение и докладване върху всеки от тях и след това те се контролират или се смекчава тяхното въздействие, до колкото това е възможно.

Рамка за управление на риска – основни рискове и смекчаващи мерки

Оперативни цели	Категория на риска	Смекчаващи мерки
Ръст на дейността	**Клиенти** Намаленото търсене и ограничен брой поръчки от основния възложител (Държавата) могат да доведат до постепенно намаляване и дори свиване обема на дейността и	Изразена политическа воля за модернизация на Българската армия; търсене на възможности за участие в дългосрочни програми за модернизация и трансформация на отбранителните активи

	съответно степента на натовареност на производствените мощности на дъщерните дружества (основни подизпълнители по договорите). **Промяната в поведението на клиентите и техните нови очаквания също рефлектира върху приходите на дружеството.**	**и способности чрез привличане на национален промишлен потенциал или чрез кооперирано транс-национално индустриално сътрудничество.** **Опит за въвеждане на нов бизнес модел , които да отговари по-добре на нуждите на клиентите.**
	Конкуренти Основните конкуренти са частни организации/дружества, които проявяват гъвкавост в ценообразуването, политиката към персонала и други.	Дружеството провежда политика по оптимизиране на бизнес процесите и дейностите с оглед повишаване на своята конкурентноспособност в съвременната бизнес среда.
Технологично ниво	**Технологичен риск** **Съществува постоянен риск (*концентрация на производствена инфраструктура и опит в поддържането на техниката за видовете въоръжени сили, с потенциал за обслужване и на други армии, притежаващи главно въоръжение, производство на бившия СССР (Русия)*), съгласно който, Дружеството да има такива технологични възможности, които го ограничават в изпълнение на големи технологични проекти.**	**Дружеството провежда политика по повишаване квалификацията на персонала, с цел управление на инвестиционни проекти по модернизация и търсене на възможности за инвестиране в съвременно технологично оборудване и процеси.**
	Кибер риск за сигурността Наличие на опити за нерегламентирано проникване в ІТ системите на дружеството и опити за измами. Това може да доведе до щети или да предизвика паника с големи икономически последици.	Дружеството провежда политика по непрекъснато актуализиране на вътрешните системи за сигурност и устойчива среда, както и изпълнява мерки, като превенция срещу кибер риска: провежда специализирани обучения на персонала за управляване на рисковете от кибер сигурност по подходящ начин.
Структура на капитала и на балансовите позиции	**Недостатъчна ликвидност** Съществува риск от известни ликвидни затруднения, в случай, че: • се забави изпълнението на договорите, поради нарушени вериги доставки • продължи неблагоприятната пазарна конюнктура в отрасъла, в който оперира дружеството.	Дружеството взима необходимите мерки за ограничаване влиянието на нарушените вериги доставки върху стопанската си дейности, както и търси възможности за разширяване на списъка с одобрени доставчици и продуктовото портфолио и излизането на нови пазари.
Финансова устойчивост	**Кредитен риск** **Съществува риск длъжниците на дружеството да не могат да изпълнят своите (договорни) задължения към предприятието.**	**Дружеството извършва периодични наблюдения на процеса по инкасиране на вземанията.**
	Риск от заразяване/лавина Възможно е проблемите на едно предприятие да компроментират финансовото състояние на друго/и предприятия и това да рефлектира върху взаимоотношенията на някое от тях с нашето дружество.	Дружеството извършва периодични наблюдения върху поведението и представянето на своите контрагенти.

Пазарен/Инвестиционен риск Това е риск от неблагоприятни промени в обменните курсове, лихвените проценти, цените на стоките и колебанията на пазарите.	Дружеството извършва периодични наблюдения върху тези процеси и явления, както и поддържа балансиран портфейл от активи и пасиви в съпоставима оригинална валута.
• **Валутен риск**	Риск, стойността на актив или пасив да се промени неблагоприятно, поради промени във валутните курсове.
• **Лихвен риск**	Рискът от загуба на настоящи и бъдещи печалби от неблагоприятни движения в стойността на лихвоносни активи и пасиви, поради промени в лихвените проценти.

** Забележка: Тази информация не трябва да се разглежда като изчерпателен списък на всички рискове, които засягат дружеството, освен това, елементите в нея не са приоритизирани.*

Ръководството извършва текущ мониторинг на процесите по оценка на риска в рамките на дружеството, за да се гарантира, че рисковете и възможностите са адекватно идентифицирани, оценени и се управляват на подходящо ниво в нашите бизнес процеси и дейности и че е взето предвид индивидуалното и комплексно въздействие на идентифицираните рискове върху дружеството.

Някои от специфичните рискове, пред които е изправено дружеството са:

Особеното внимание на ръководството при определяне на рисковете, пред които е изправено дружеството е насочено към анализиране и управление на операционния риск.

Основни източници на този риск са: персонал, процеси, система и външни събития. Всяко отклонение от правилното функциониране на системата, хората и процесите би могло да доведе до отклонение на действителните от очакваните резултати.

Персонал – Като основен източник на риск, персонала може да предизвика проблеми в организационната структура, управлението и други неблагоприятни събития, свързани с дейността на персонала.

Процеси – отнасят се до риска, произтичащ от нарушения в установените правила, процеси, указания и политики.

Системи – свързва се с частично или цялостно прекъсване на системите по отношение на вътрешните и външните дейности.

Външни събития – включва природни бедствя и аварии, предумишлени действия и измами и др.

Основни рискови фактори за дружеството са:

- Въвеждане на рестриктивни мерки и други негативни последици;
- Прякото и косвено влияние на войната в Украйна и свързаните с нея инфлация, нарушаване на вериги за доставки, затруднени доставки на резервни части, повишаване цените на външните услуги, криза на пазара на труда.

- Липса на сключени договори чрез „ТЕРЕМ – ХОЛДИНГ" ЕАД с основния възложител на дружеството – МО;
- Възлагане асемблирането на новата бойна машина на пехотата на външен изпълнител;
- Липсата на инвестиции за модернизация на производството и текучеството на висококвалифицирани кадри;
- Недостатъчен управленски и административен капацитет и квалификация на кадрите;
- Недостатъчно финансово и ресурсно осигуряване на дейностите и за подмладяване на кадрите;
- Стагнация на пазара поради влошаване на икономическата среда в страната, увеличението на цената на тока, повишаване цените на горивата, суровините и др.;
- Корупция.

„ТЕРЕМ – Хан Крум" ЕООД се стреми да ограничава въздействието на основните операционни рискове чрез следните мероприятия:

- Използване на механизмите на държавата за подкрепа на стопанските организации;
- Повишаване на приходите и оптимизиране на разходите чрез повишаване производство на специална и гражданска продукция и разширяване на портфолиото на дружеството за производство на специална и гражданска продукция и усвояването на видовете ремонти на нови образци бойна техника.;
- Развитие на системата за обучение и подготовка на експертни кадри;
- Превенция и противодействие на корупцията. Извършване на оценки за ефективност и степен на корупционния риск и изготвяне на предложения за неговото намаляване.
- На ключови позиции работят специалисти с доказани професионални качества и съответен образователен ценз.
- Персонала се обучава по програми за поддържане и повишаване на професионалните компетентности.
- Ръководството се стреми да осигури адекватно заплащане, прилага гъвкава система за стимулиране на персонала.
- С цел ограничаване въздействието на процесните и системните рискове се провеждат вътрешни одити на системите за управление и прегледи на ръководството.
- В дружеството работи сигурна и проверена система за достъп, обработка и съхранение на информацията.
- Предприемат се адекватни мерки за обучение и подготовка на персонала по предварително разработен План за действие при бедствия и аварии.

Детайлна информация за управлението на финансовия риск е налична в оповестяването към индивидуалния годишен финансов отчет за 2023 г. (пояснителна

бележка №31). В същото приложение е оповестена и информация за експозицията на предприятието по отношение на кредитния и ликвидния рискове.

5. Информация за основните характеристики на системата на вътрешен контрол, прилагани от дружеството в процеса на изготвяне на финансовите отчети

Ръководството на дружеството изготвя доклад за дейността, както и финансов отчет за всяка финансова година, който дава вярна и честна представа за финансовото състояние на Дружеството към края на годината, за финансовите резултати от дейността и за паричните потоци в съответствие с приложимата счетоводна рамка. Освен това, ръководството извършва общ преглед на информацията и бизнес-процесите, както и на надеждността на IT системите. В тази връзка, ръководството спазва следните основни принципи в своята дейност:

- придържане към определена управленска и счетоводна политика, оповестявана във финансовите отчети;
- извършване на всички операции в съответствие със законовите и подзаконови нормативни актове, при спазване на ясна организационна структура с определени нива на вземане на решения и отговорност за съответната операция;
- отразяване на всички събития и операции своевременно, с точен размер на сумите в подходящите сметки и за съответния отчетен период, така че да позволяват изготвянето на финансовите отчети в съответствие с конкретно зададената счетоводна рамка;
- спазване на принципа на предпазливостта при оценката на активите, пасивите, приходите и разходите;
- установяване и прекратяване на измами и грешки;
- идентификация и контрол на риска, като рутинни аспекти на управленската отговорност;
- пълнота и правилност на счетоводната информация;
- изготвяне на надеждна финансова информация; придържане към – Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО/МСС), одобрени за прилагане от Комисията на Европейския съюз и спазване на принципа на действащо предприятие.

Ръководството е на мнение, че системата за вътрешен контрол дава разумна гаранция за информацията, обхваната във финансовите отчети. Въпреки това, всяка система за вътрешен финансов контрол може да предостави само разумна, а не абсолютна гаранция срещу съществени отклонения или загуби.

6. Преглед на изпълнение на нефинансовите цели на Бизнес програмата на „ТЕРЕМ – ХАН КРУМ" ЕООД

Основните нефинасови цели на „ТЕРЕМ – ХАН КРУМ" ЕООД, произтичащи от стратегическата цел на дружеството са:

1. Гарантиране потребностите на Министерството на отбраната и Българската армия посредством „ТЕРЕМ – Холдинг" ЕАД, в мирно и военно време, ремонт и модернизация на верижни и колесни машини с военно и гражданско предназначение; производство на резервни части за тях, трансмисии, инструментална, технологична екипировка и др.

2. Активно участие в изпълнението на „Програма за развитие на отбранителните способности на Въоръжените сили на Република България 2032" на Министерството на отбраната, чрез развитие на обичайната си дейност и използване на възможностите за производство, ремонт и поддържане на ново въоръжение и техника в процеса по модернизацията на Българската армия.

3. Повишаване ефективността на стопанската дейност и създаване на условия за интегриране на дейността на дружеството съобразно стандартите на европейския съюз и НАТО.

В изпълнение на целта по т.1, дружеството успешно изпълни Договор №Т-402110101042/01.11.2022 г. за Техническо обслужване и ремонт на до 8бр. ТАПП ТАТРА 815 на въоръжение в БА и дейности за поддържане на способности за извършване на ремонт на двигатели Д-6, агрегати и възли на Т -72 и ТАПП – КРАЗ 255Б, съгласно План програмата на дружеството за усвояване субсидията по ОМП.

В изпълнение на целта по т.2, дружеството приключи качествено и в срок дейностите от Етап 1 на 39 бр. Т-72 и 3 бр. МТ-ЛБ У от Договор №Т-402110131003/ 22.02.2022г. г. за модернизация на 44 бр. Танк Т72 и 3 бр. МТ - ЛБ У.

В изпълнение на целта по т.3, дружеството поддържаше и повишаваше способностите си за усвояване и изпълнение на дейности по основния предмет на дейност на въоръжение и техника на ЕС и НАТО, чрез прилагане изискванията на стандарт AQAP 2110:2015, при извършваните ремонти по горецитираните договори.

Таблица за изпълнение на нефинасовите цели на „ТЕРЕМ-Хан Крум" ЕООД:

№	Заложена цел по Бизнес програма	Начин на оценка да/не	Изпълнение на заложената цел по Отчет	точки
1	Гарантиране потребностите на МО и БА	да	Заложената цел по БП е изпълнена.	100%
2	Участие в процеса за развитие и модернизация на ВС на БА.	да	Заложената цел по БП е изпълнена.	100%
3	Интегриране на дейността на дружеството съобразно стандартите на ЕС и НАТО.	да	Заложената цел по БП е изпълнена.	80%

Прилагайки „Методика за оценка на изпълнението на одобрените бизнес програми на публичните предприятия, приета с постановление на Министерски съвет № 309/ 15.12.2023 г., се формира сбор от 93 точки от изпълнението на показателите за оценка на нефинансовитде цели, което съответства на „Много добро ниво" на изпълнение на нефинансовите цели.

7. Финансов преглед

- Обобщени резултати и финансова рамка

Ръководството е разгледало счетоводните процедури, значителните или необичайни транзакции и всички промени, свързани с тях; разгледани са всички правни и данъчни въпроси, които биха могли да повлияят съществено на финансовия отчет; не са установени слабости по отношение на вътрешния контрол; направена е оценка за жизнеспособността на бизнеса в обозрим период от време (най-малко 12 месеца след датата на финансовия отчет) и като подходяща основа за изготвяне на финансовия отчет е приета базата/принципа „*действащо предприятие*".

Информацията във финансовия отчет е представена след последователно прилагане на счетоводните политика, подкрепени от разумни и надеждни преценки и оценки, направени от ръководството.

Финансовият отчет е одитиран от независим регистрин одитор, експерт-счетоводител, който е получил неограничен достъп до всички финансови записи и свързаните с тях данни. Ръководството смята, че всички изявления, направени пред независимия одитор по време на одита, са валидни и подходящи.

Обобщените стопански резултати от бизнес модела за функциониране на дружеството (през съпоставими периоди от време) са следните:

Показатели	2023	2022	промяна, %
Приходи от оперативна дейност	4202	1506	179,02%
Резултат от оперативна дейност	(636)	(2259)	71,85%
Печалба преди данъци	(1194)	(2811)	57,52%
Печалба за периода	(1193)	(2802)	57,42%
Общ всеобхватен доход за периода	(18)	(51)	(64,71)%
Нетекущи активи	6204	6585	(5,79%)
Текущи активи	6293	7446	(15,48)%
Собствен капитал	24570	24570	0%
Нетекущи пасиви	27751	26473	4,83%
Текущи пасиви	5619	6256	(10,18)%

Стопанската дейност на „ТЕРЕМ – Хан Крум" ЕООД през 2023 година беше организирана в насока за изпълнение на одобрените параметри от актуализираната Бизнес-програма за 2023 г. от принципала на дружеството.

- Оперативни резултати за 2023 г.

Приходите от продажба на услуги и продукция през 2023 г. се е увеличила с 179,01% (или с 2696 хил. лв.) спрямо 2022 г. Те са основно от реализация на специална продукция.

Показатели	2023	2022	промяна, %
Приходи от продажби	5510	2001	175,36%
Приходи от продукция и услуги - основна дейност	4202	1506	179,02%
Печалба/(загуба) от продажба на стоки	-	-	-
Други приходи	1308	459	184,97%

Приходите, по категории, са както следва:

Показатели	2023	дял	2022	дял
Приходи от продажби на продукция	4125	100%	1336	100%
ремонт на бронетанкова техника	3902	94,59%	902	67,51%

Диверсификацията на основните клиенти е:

Основни клиенти	2023, дял	2022, дял
„Терем холдинг" ЕАД	91,07%	77,15%
„Йотов и син България" ООД	-	3,16%
„Вагон транс Логистик" ЕООД	0,15%	4,39%
„Трансмобил" ЕООД	-	10,77%
Терем – Летец ЕООД	2,50%	3,89%
СЕЙДЖ КОНСУЛТАНТС АД	0,68	
	94,40%	98,53%

Дружеството има сделки за продажби със свързани лица, в т.ч. и с лица под общ контрол, които да надхвърлят 10% от неговия оборот.

Другите доходи включват:

Показател	2023	2022	промяна, %
Други доходи	1308	495	162.24%
Печалба/(загуба) от продажба на материали	812	41	1880,49%

Разходите за дейността се увеличават с 1905 хил. лв. или с 44.29% през 2023 г. спрямо 2022 г., което е пряко е обвързано с увеличението обема на реализираната продукция, кумулативно с незавършеното производство:

Показатели	2023	2022	промяна, %
Разходи за дейността	6206	4301	44,29
Разходи за материали	919	680	35,15%
Разходи за външни услуги	798	572	39,51%
Разходи за персонала	4082	2630	55,21%
Разходи за амортизации на нефинансови активи	407	419	(2,86)%

Основно перо в разходите за дейността са услугите на подизпълнители, както следва:

Показатели	2023, дял	2022 , дял
Разходи за дейността	100%	100%
в т.ч. разходи за външни услуги	*13,26%*	*7,58%*
от "Ловец 01" ЕООД	*25,63%*	*44,10%*
от "Терем Ивайло" ЕООД	*1,38%*	*9,67%*
От „/КЕМПАРКСТРОЙ"	-	*16,04%*
от "Артон" ООД	*12,56%*	*4,48%*
От „Барокар Строй"	*11,31%*	-
от "Зебра" АД	*6,16%*	*4,48%*
от "Център за лазерни технологии" ООД	*2,14%*	*3,07%*
от "Хидравлон 1" ЕООД	*5,03%*	*6,37%*
от "БТК" ЕАД	*1,89%*	*1,89%*
от "А1 България" ЕАД	*0,75%*	*1,18%*
От „Елметал МБ"	*2,76%*	-
От „Техноиндустрия"ЕООД	*1,76%*	-
От „Паленико"ООД	*1,51%*	-
От „Елинекс Про" ЕООД	*1,01%*	-
Адв. Ваня Недева	*1,26%*	-

Финансовите разходи в нетно изражение за 2023 г. са увеличени с 1,09% спрямо предходната 2022 г.

Показатели	2023	2022	промяна, %
Финансови приходи/разходи - нетно	(558)	(552)	1,09%
Разходи за актюерски лихви	(18)	(19)	(5,26)%
Разходи за лихви	(540)	(533)	1,31%

Балансовото число за 2023 г. е намалено с 1534 хил. лв. спрямо 2022 г., като в разгърнат вид, изменението по отделните елементи на нетекущите и съответно на текущите активи е както следва:

Показатели	2023	2022	промяна, %
Имоти, машини и съоръжения	6156	6538	(5,84%)
Активи по отсрочени данъци	48	47	2,13%
Нетекущи активи	6204	6585	(5,79%)

Показатели	2023	2022	промяна, %
Материални запаси	6179	5965	3,59%
Търговски и други вземания	100	167	(40,12)%
Вземания от свързани лица	8	49	(83,67)%
Пари и парични еквиваленти	6	1265	(99,53)%
Текущи активи	6293	7446	(15,48)%

Дружеството не удовлетворява финансовата концепция за поддържане на капитала, основно поради трайно отчетените загуби от дейността през разглежданите съпоставими периоди:

Показатели	2023	2022	промяна, %
Основен капитал	24570	24570	0,0%
Преоценъчен и други резерви	3940	3922	0,46%
в т.ч.: законови резерви			
други общи резерви	4473	4473	0,0%
преоценъчен резерв	(533)	(551)	(3,27)%
Неразпред. печалба (загуба) от мин. год.	(48190)	(45388)	(6,17)%
Печалба/загуба от текущия период	(1193)	(2802)	57,42%)
Общо собствен капитал	(20873)	(19698)	5,97%

Увеличението на текущите пасиви през отчетния период е значително

Показатели	2023	2022	промяна, %
Търговски задължения	241	215	12,09%
Краткоср. задълж. към свързани лица	4549	5398	(15,73)%
Задълж. към персонала и осигур. инстит.	687	613	12,07%
Данъчни задължения	142	30	373,33%
Текущи пасиви	5619	6256	(10,18)%

Паричният поток от оперативна дейност за 2023 г. е положителна величина. Нетното изменение на паричните средства (в края на годината спрямо наличността в началото на същия период) се е увеличило.

Измененията по видове дейности са както следва:

Показатели	2023	2022	промяна, %
Паричен поток от оперативна дейност	(1531)	972	(257,51%)
Паричен поток от инвест. дейност	(25)	(7)	(257,14%
Паричен поток от фин. дейност	297	157	89,17%
Нетна промяна в пари и парични еквив.	(1259)	1122	(212,21%)
Пари и парични еквивал. в нач. на год.	1265	143	784,62%
Пари и пар. еквивал. в края на периода	6	1265	(99,53%)

След направен обстоен анализ на финансовите резултати на дружеството, прилагайки горецитираната методика за оценка на изпълнението на одобрените бизнес програми на публичните предприятия, се формира сбор от 19/деветнадесет / точки от изпълнението на показателите за оценка на финансовите цели, което съответства на „Незадоволително ниво" на изпълнение на финансовите цели.

Сбора от общият брой точки от изпълнението на показателите за оценка изпълнението на финансовите и нефинансовите цели е 42,2 точки, което съответства на **„Задоволително ниво" на изпълнение на одобрената Бизнес програма на дружеството за 2023 г.**

Като основни причини за незадоволителното ниво на изпълнението на финансовите цели на Бизнес програмата за 2023 г. можем да посочим:

- Недостатъчен брой и с ниска финансова стойност сключени договори чрез „ТЕРЕМ – ХОЛДИНГ" ЕАД с основния възложител на дружеството – МО с реализация през отчетния период;

- Несключен договор за ремонт на Т 72 на НВУ „Васил Левски", по вина на „ТЕРЕМ – ХОЛДИНГ" ЕАД;

- Прекратен основен договор за производство на изделие СГ 31.21. „Тринога", не по вина на дружеството и причинени загуби от разработването на КД и производство на технологична екипировка;

- Времето за водене на преговори и сключване на договори е от порядъка на 6 до 12 месеца; времето за доставка на заявените резервни части е не по-малко от 6 месеца, като по този начин пълния производствен цикъл на единица изделие става прекалено дълъг – от 14 до 20 месеца, което води до загуба на потенциални клиенти;

- Повишаване на цените на ел.енергия, горива, суровини и материали;

- Основен недостатък за постигането на по-високи финансови резултати е ниската конкурентоспособност на дружеството на свободния пазар. Тя се определя от остарялото, високо енергоемко оборудване; високата себестойност на продукцията, липса на гъвкавост при офериране и търсене на нови пазари, слабо рекламиране на възможностите на дружеството;

- Ниска трудова заетост, загуба на уникални специалисти на ключови позиции и застаряващ персонал вследствие на ниската мотивация;

7. Наличие на клонове на предприятието

"ТЕРЕМ – Хан Крум" ЕООД не притежава клонове.

8. Информация за ключовия управленски персонал

- *Възнаграждения, получени през годината от ръководния управленски персонал*

Възнаграждението на ръководния управленски персонал на "Терем-Хан Крум" ЕООД се определя съгласно чл.33 от Правилник за реда за упражняване правата на държавата в търговски дружества с държавно участие в капитала (отм.), приети с ПМС № 112 от 23.05.2003 г. и чл. 56 от Правилника за прилагане на Закона за публичните предприятия, приет с ПМС № 85 от 30.04.2020 г.

Възнагражденията получени от ключовия управленски персонал през 2023година са общо в размер на 73 хил. лева.

- *Придобити, притежавани и прехвърлени от управителя дялове от капитала на „Терем-Хан Крум" ЕООД" ЕООД*

През 2023 г. управителите не са придобивали, прехвърляли и непритежават дялове от капитала на „Терем-Хан Крум" ЕООД" ЕООД.

- *Права на управителя да придобива дялове или облигации на дружеството*

В Устава на дружеството не са залегнали особени разпоредби, даващи право на управителят/контрольорът да придобиват дялове или облигации на дружеството.

- *Участие на управителя в търговски дружества, като неограничено отговорен съдружник*

Управителят на дружеството не участват като неограничено отговорен съдружник, притежаващ повече от 25 на сто от капитала на друго дружество, както и не участва в управлението на друго дружество или кооперация, като прокурист, управител или член на съвет.

9. Работа на Интегрираната система за управление (ИСУ) на дружеството, сертифицирана по ISO 9001:2008, ISO 14001:2009 и OHSAS 18001:2007 и AQAP 2110

През 2023 г. ръководството на „ТЕРЕМ – Хан Крум" ЕООД планира и постави стратегическите и оперативни цели за работа на дружеството през следващите няколко години. В тази връзка бяха формирани конкретни цели на ИСУ за 2023 г. и беше потвърдена Политиката на ИСУ за периода 2023 – 2024 година.

През отчетния период работата на ръководството и персонала на дружеството бе насочена към постоянно подобряване на пригодността, адекватността и ефикасността на ИСУ. Подобряването на СУК се постигна чрез използване на политиката и целите по качеството, резултатите от вътрешните одити, анализът на данните, коригиращите и превантивните действия и прегледа на ръководството.

За постигане изискванията на стандартите и гарантиране развитието на системата за управление през 2023 г. бяха проведени два вътрешни одити на ИСУ два Прегледа на ръководството по утвърден годишен план-график. Те позволиха да се запишат конкретни препоръки и коригиращи действия във връзка с развитието на системата

През отчетния период бяха извършени одити от сертифициращите организации както следва:

- Втори надзорен одит на СУК за съответствие с изискванията на ISO 9001:2015; ISO 14001:2015 и ISO 45001:2018 от BUREAU VERITAS.
- Първи надзорен одит на СУК за съответствие с изискванията на AQAP 2110 от Институт по отбрана „ Професор Цветан Лазаров".
- Първи надзорен одит на продукт „Стенд за изпитване на двигатели УТД-20, включващ всички серии и модификации" и Втори надзорен одит на продукт „ Стенд за изпитване на двигатели В-2, включващ всички серии и модификации"(сайт „Хан Крум") от Институт по отбрана „ Професор Цветан Лазаров".

Констатирано е общо съответствие на ИСУ с изискванията на стандартите ISO 9001:2015; ISO 14001:2015 и ISO 45001:2018 и AQAP 2110, както и добро познаване и отговорно изпълнение на поставените цели по качество, околна среда и ЗБР.

През 2023 г. бяха организирани и управлявани дейностите по входящия контрол, както и контрола, изпитването и регистрирането на резултатите от контрола по действащите поръчки в предприятието. Бяха извършени проверки на ресурсите за наблюдение и измерване, по утвърдения план-график за годината.

През отчетния период в дружеството бяха проведени мероприятия по осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд включващи: инструктажи, обучения, осигуряване на лични предпазни средства, защитни облекла, подобряване условията на работа.

Бе извършено обучение от СТМ - Шумен на ръководния персонал на дружестовото по ЗБР; замервания по електробезопасност; бе сключен договор със „Служба по трудова медицина –ЛТМ" гр. Варна.

През 2023г. стриктно бе спазвана политиката на дружеството по отношение на околната среда.

Извършена бе проверка на съхранението на генерираните в завода отпадъци. Формираните от производствената дейност отпадъци са предадени за последващо третиране.

Представени са в ИАОС Годишни отчети за образувани производствени и опасни отпадъци за отчетна 2023г.

Пречиствателната станция за производствени отпадъчни води и водопроводната мрежа и мрежата за отпадни води са поддържани в изправност, за което стриктно са водени съответните дневници. Правените на тримесечие пробонабирания и анализи на отпадните води не констатират отклонение от нормите.

Извършени бяха планови проверки от експерти на Инспекция по труда – гр.Търговище, и РИОСВ – Варна. Констатираните несъответствия са отстранени ефикасно.

Развитието и усъвършенстването на Системата за управление на качеството на „ТЕРЕМ – Хан Крум" ЕООД е допълнителна гаранция за качеството, предоставяно на нашите клиенти.

10. Дейност в областта на информационните технологии

През 2023 г., провежданите ежедневна и системна поддръжка на информационните технологии и системите за управление на информационните ресурси, повишиха степента на сигурност и гарантираха надеждността на информационните системи по отношение на превенция от загуба на данни, както и възможността, при евентуална повреда, възникнала вследствие на форсмажорни обстоятелства, за минимизиране на времето за възстановяване на работещите сървъри като web, mail и други.

11. Вероятно бъдещо развитие на дружеството

През следващите две години (2024 – 2025) не се предвижда промяна в предмета на дейност на дружеството. Усилията ще бъдат насочени към увеличаване дела на специална и гражданска продукция, с което да се компенсира недостатъчния обем специализирана продукция за МО.

- *Планирана стопанска политика през следващата 2024 година*

През 2024 година дружеството ще провежда политика, насочена към търсене реализация на усвоените технологични практики и произвежданите от дружеството групата продукти, осигуряване на оптимална натовареност на производствени мощности, както и финансова устойчивост на предприятието.

Дружеството ще продължи да извършва дейностите по: модернизация на танкове Т72; ремонт на товарни автомобили ТАТРА 815, ремонт на танкове Т72; модернизация на МТ ЛБ в Emergency, изработване на серии резервни части за БТТ; изработванве на нови изделия; изработване на гражданска продукция.

В последните месеци се наблюдава промяна на пазара на специална продукция и косвено на пазара на гражданската продукция, което изисква усилията на дружеството да се фокусират върху възможностите за увеличаване на приходите от специална продукция на свободния пазар и от гражданска продукция до степен компенсираща липсата на договори с МО. Планира се разширяване на продуктовото портфолио чрез усвояване ремонта на неусвоени образци бойна техника на въоръжение в БА;

Драстичното повишаване на цените на електроенергията и горивата, както и последващата ги инфлация ще доведат до увеличаване на цените на произвежданата продукция и загуба на пазари.

Това от своя страна налага търсенето на допълнителни възможности за натоварване на производствения капацитет. Маркетинговите проучвания за насочени основно към търсене на перспективно партньорство за усвояване производството изделия, трансмисионни агрегати, възли и детайли; кооперация с машиностроителни фирми за доставка на полуфабрикати, изковки, щамповани и щанцовани детайли, инструментална и технологична екипировка.

С цел повишаване на конкурентноспособността на дружеството в Бизнес програмата за 2024-2027 г е планирано изграждането на остров от високо технологични производствени мощности и ефективни източници на електрозахранване, осигуряващи висока производителност, ниска себестойност на продукцията и организация на стопанската дейност, водеща до високи стойности на показателите за изпълнение на финансовите и нефинансовите цели.

Предвижда се предприемане на действия за повишаване квалификацията на персонала, както и на мерки за повишаване ефективността на стопанската дейност.

12. Друга информация

- *Информация за сделки със свързани лица през 2023 г.*

През годината дружеството е сключило търговски сделки със следните свързани лица:

Дружество	Вид на свързаността
„ТЕРЕМ - Холдинг" ЕАД	компания-майка
„ТЕРЕМ – Цар Самуил" ЕООД	дъщерно дружество
„ТЕРЕМ – Летец" ЕООД	дъщерно дружество
„ТЕРЕМ – Ивайло" ЕООД	дъщерно дружество

Подборна информация за оборотите по сделките и за разчетите със свързаните лица е налична в оповестяването към годишен финансов отчет за 2023 г. (пояснителни *бележки № 26 и №27*).

- *Информация за сключване на сделки, които са извън обичайната дейност на дружеството или съществено се отклоняват от пазарните условия*

През 2023 г. "ТЕРЕМ – Хан Крум" ЕООД не е сключвало сделки, в т.ч. и със свързани лица, които са извън обичайната дейност на дружеството или съществено се отклоняват от пазарните условия.

- *Информация за събития и показатели с необичаен за дружеството характер, които имат съществено влияние върху дейността му*

През 2023 г. в и за "ТЕРЕМ –Хан Крум" ЕООД не са настъпили събития или показатели с необичаен характер, които да са съществени за дейността на предприятието, за реализираните от него приходи и съответно за извършените разходи през периода, с изключение на по-горе оповестената информация.

- *Информация за сделки, водени извънбалансово*

Не са възникнали условни пасиви за дружеството по отношение на асоциирани предприятия.

- *Информация относно сключените от дружеството, в качеството на заемополучател, договори за заем.*

Към 31.12.2023 г. дружеството няма сключени договори за овърдрафт или инвестиционен кредит с банкови или финансови организации.

Дружеството е получило заеми само от свързани лица (компанията-майка), като информацията е налична в оповестяването към годишен финансов отчет за 2023 г. (пояснителна *бележка № 26*).

- *Информация за по-рано публикувани прогнози за финансовия резултат за 2023г.*

Дружеството не е публикувало прогнозни резултати от дейността за текущата финансова година (2023 г.), поради което не може да бъде направено сравнение и съответно анализ на съотношението между постигнатите резултати и по-рано публикувани прогнози за тях.

- *Информация за политиката по управление на финансовите ресурси.*

Дейността на дружеството през 2023 г. се е финансирала както със собствени средства, в резултат на постъпления от оперативната дейност, така и с външно финансиране – заеми от компанията-майка.

- *Информация за настъпили промени през 2023 г. в основните принципи за управление*

През 2023 г. не са настъпили промени в основните принципи за управление на дружеството.

- *Информация за настоящи и бъдещи инвестиционни намерения*

През 2023 г. не са реализирани значими инвестиционни проекти.

- *Информация за висящи съдебни, административни или арбитражни производства, касаещи задължения или вземания в размер най-малко 10 на сто от собствения капитал на Дружеството.*

"ТЕРЕМ – Хан Крум" ЕООД няма висящи съдебни, административни или арбитражни производства, касаещи задължения или вземания в размер най-малко 10 на сто от собствения капитал на дружеството. Общата стойност на задълженията или вземанията на дружеството по всички образувани производства не надхвърля 10 на сто от собствения капитал на предприятието.

13. Корпоративно управление

„ТЕРЕМ – Хан Крум " ЕООД счита, че ефективното прилагане на добрите практики за корпоративно управление допринасят за постигане на устойчив растеж и дългосрочните цели на Дружеството, както и за установяване на прозрачни и честни взаимоотношения с всички заинтересовани страни.

„ТЕРЕМ – Хан Крум" ЕООД поддържа и развива интегрирана система за управление в съответствие с водещи международни стандарти по качество (ISO 9001), околна среда (ISO 14001), здраве и безопасност при работа (ISO 45001-2018) и AQAP 2110.

Управителят на дружеството изпълнява своята дейност в съответствие с Учредителния акт на „ТЕРЕМ – Хан Крум" ЕООД и вътрешните правила/процедури/политики на група „Терем".

Управителят на дружеството в своята дейност прилага принципа за избягване и недопускане на реален или потенциален конфликт на интереси.

Настоящият доклад е одобрен и издаден на 01.04.2024г.

инж._____ Никола Митев
Управител
на „ТЕРЕМ – Хан Крум " ЕООД